

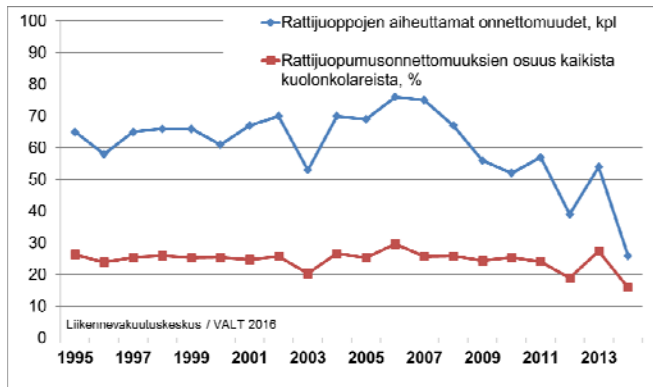

PÄIHDERAPORTTI 2010-2014

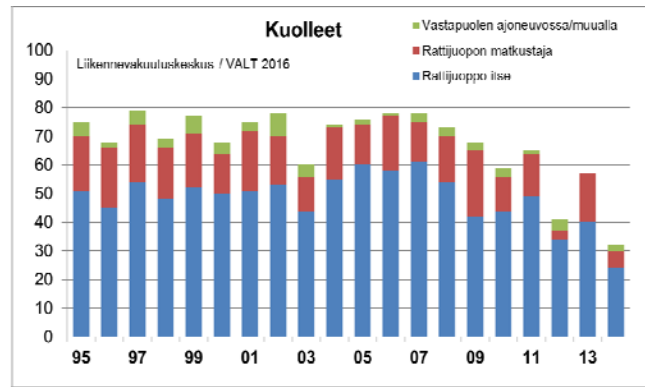
Raportista

Raportissa on tarkasteltu liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien* tutkimia kuolemaan johtaneita tieliikenneonnettomuuksia, joissa moottoriajoneuvon kuljettaja on aiheuttanut onnettomuuden ollessaan päihtyneen vaikutuksen alaisena. Tarkastelu painottuu vuosina 2010–2014 tutkittuihin onnettomuuksiin, joissa kuljettajan veren alkoholipitoisuus on ylittänyt rattijuopumuksen rajan eli 0,5 promillea.

Moottoriajoneuvo-onnettomuudet, alkoholia veressä vähintään 0,5 promillea

Kuvio 1. Rattijuoppojen aiheuttamat moottoriajoneuvo-onnettomuudet 1995–2014.

Kuvio 2. Rattijuoppojen aiheuttamissa moottoriajoneuvo-onnettomuuksissa kuolleet 1995–2014.

Onnettomuudet

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnat tutkivat vuosina 2010–2014 yhteensä 228 rattijuopon (väh. 0,5 ‰) aiheuttamaa kuolemaan johtanutta moottoriajoneuvo-onnettomuutta (2 kuljettajaa vastapuolena). Tämä on 25 % kaikista moottoriajoneuvo-onnettomuuksista (1007 onnettomuutta., 92 alkoholi ei tiedossa).

vuotiaita. Kuljettajista 122 (54 %) oli 25–54-vuotiaita. Loput 32 (14 %) kuljettajaa oli iältään vähintään 55-vuotiaita. (Kuvio 3.)

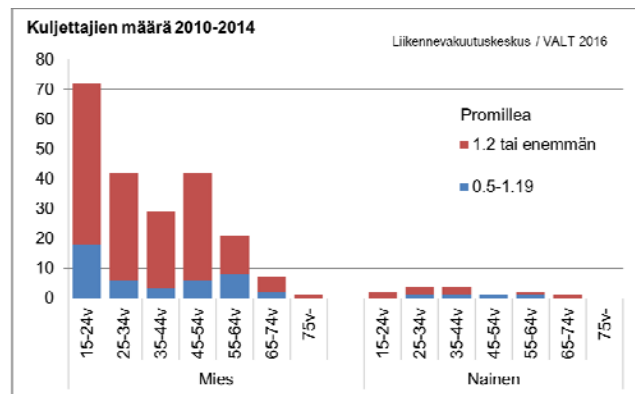
Muut ajokykyyn vaikuttavat aineet

Rattijuopoista 38 (17 %) ajoi alkoholin lisäksi myös muun ajokykyyn vaikuttavan aineen vaikutuksen alaisena: 14 oli käyttänyt huumeita ja 29 ajokykyyn vaikuttavia lääkkeitä. Edelleen heistä 5 oli nauttinut molempia.

Miehistä 171 (80 %) ja naisista 10 (71 %) ajoi vähintään 1,2 ‰ humalassa eli ylitti törkeän rattijuopumuksen.

Kuolleet

Rattijuopon aiheuttamissa moottoriajoneuvo-onnettomuuksissa kuoli vuosina 2010–2014 yhteensä 253 henkilöä. Kuolleista 191 oli juopuneita kuljettajia, 53 oli matkustajana rattijuopon kyydissä ja 10 kuoli vastapuolen ajoneuvossa.

Kuvio 3. Kuljettajien ikä ja sukupuoli 2010-2014.

Rattijuopon kyydissä kuolleista matkustajista 34 (45 %) oli iältään alle 25-vuotiaita.

Onnettomuustyyppit

Kuljettajien ikä ja sukupuoli

Rattijuoppojen moottoriajoneuvo-onnettomuuksissa oli aiheuttajana mies 214 (94 %) tapauksessa ja nainen 14 (6 %) tapauksessa. Rattijuopumisonnettomuuksien aiheuttajakuljettajista 74 (32 %) oli iältään alle 25-

Rattijuoppojen aiheuttamista onnettomuuksista 165 (72 %) oli yksittäisonnettomuuksia ja 63 (28 %) yhtenäajoja. Tarkemmin eriteltynä 150 (66 %) oli tieltä suistumisia ja 60 (26 %) oli kohtauksia. Loput 19 (8 %) oli risteäviin ajosuuntiin ajoja tai luokkaan ”muut” kuuluvia onnettomuuksia esim. törmäyksiä esteisiin tai liikennekorokkeisiin.

Promillemäärät

Rattijuopoista aiheuttajakuljettajista 47:llä (21 %) veren alkoholipitoisuus oli 0,50–1,19 ‰. Törkeän rattijuopumuksen rajan (1,2 ‰) ylitti yhteensä 181 kuljettajaa (79 %).

Vuosina 2010–2014 kaikista moottoriajoneuvo-onnettomuuksien aiheuttajakuljettajista 16 (2 % kaikista aiheuttajista) oli ns. maistelleita eli kuljettajien veren alkoholipitoisuus oli 0,2–0,49 ‰.

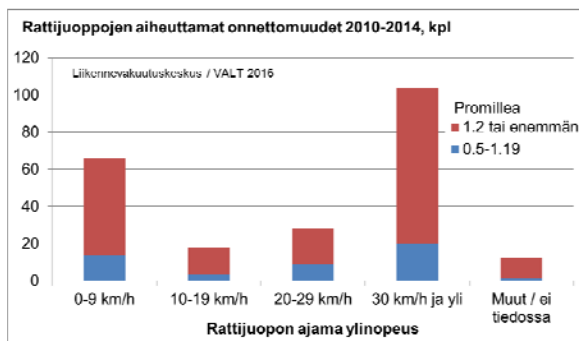
Turvallitteiden käyttö

Kaikista rattijuopoista aiheuttajakuljettajista turvavyötä tai kypärää (asiallisesti kiinnitettynä) käytti 65 (30 %). Henkilöautojen kuljettajista turvavyötä käytti 48 (27 %) ja näiden matkustajista 24 (26 %) (tiedossa olevista).

Tapahtumapaikka

Rattijuoppojen aiheuttamista onnettomuuksista tapahtui taajamissa 32 (14 %), taajaman lähialueilla 21 (9 %) ja haja-asutusalueella 175 (77 %).

Ylinopeus. Rattijuopoista aiheuttajakuljettajista 150 (69 %) ajoi onnettomuushetkellä vähintään 10 km/h ylinopeutta ja 104 (48 %) ylitti tien nopeusrajoituksen vähintään 30 km/h:lla (tiedossa olevista). (Kuvio 4.)

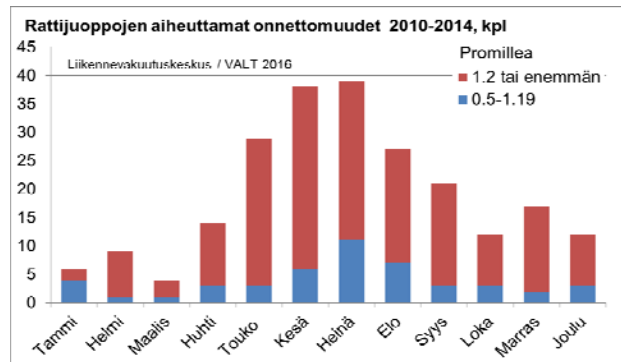
Kuvio 4. Ylinopeudet ja promillemäärät 2010-2014.

Ajankohta

Rattijuoppojen aiheuttamia kuolemaan johtaneita moottoriajoneuvo-onnettomuuksia tapahtui eniten touko-elokuussa (keskimäärin 7 kpl/kk/vuosi). Joulu-maaliskuussa rattijuopumus-onnettomuuksia tapahtui vuosittain keskimäärin 2 kuukaudessa. Puolivuositain tarkasteltuna 74 % tapahtui huhti-syyskuussa. (Kuvio 5.)

Rattijuoppojen aiheuttamista moottoriajoneuvo-onnettomuuksista 69 (30 %) tapahtui lauantaina. Viikonlopun päivien eli perjantain-sunnuntain yhteenlaskettu määrä oli 143 (63 %) onnettomuutta.

Vuorokaudenajoista rattijuopumus-onnettomuudet painoutuivat iltaan ja yöhön, klo 18–24 väliselle ajalle 65 onnettomuutta (29 %) ja klo 24–06 väliselle ajalle 100 onnettomuutta (44 %).

Kuvio 5. Onnettomuudet kuukausittain 2010-2014.

Ajo-oikeus ja ajoneuvon omistus

Rattijuopumus-onnettomuuksien aiheuttajakuljettajista 173:lla (76 %) oli onnettomuushetkellä voimassa oleva ajokortti, joskaan osalla heistä n=9) ajo-oikeus ei riittänyt kyseisen ajoneuvon kuljettamiseen.

Ajokiellossa tai muusta syystä vailla ajo-oikeutta oli 54 (24 %) rattijuoppoa. Näistä väliaikaisessa ajokiellossa oli 9, määräaikaisessa ajokiellossa 13 ja toistaiseksi ajokiellossa 6 henkilöä sekä 13 ajo-oikeus oli rauennut. Rattijuopumus-onnettomuuksien aiheuttajakuljettajista 13:lla (6 %) ei ole koskaan ollut ajokorttia.

Rattijuopoista 12 (6 %) ajoi anastetulla ajoneuvolla ja 45 (21 %) luvallisesti lainatulla ajoneuvolla.

Matkustajat

Henkilöautoa kuljettaneista rattijuopoista 156 (68 %) ajoi yksinään. Yleisimmin kyydissä oli yksi tai kaksi samanikäistä ja samaa sukupuolta olevaa matkustajaa (36 %).

Matkan tarkoitus

Rattijuopoista 128 (68 %) oli onnettomuushetkellä vapaa-ajan matkalla (tiedossa olevista).

Aikaisemmat rangaistukset

Rattijuopoista aiheuttajakuljettajista 148:lla (69 %) oli taustallaan vähintään yksi liikennearangastus ja 46:lla (21 %) vähintään viisi rangaistusta. Rattijuopoista 67:llä (31 %) ei ollut onnettomuutta edeltävän viiden vuoden ajalta yhtään liikennearangastusta.

Rattijuopoista 133:llä (62 %) ei ollut yhtään aiempaa rattijuopumusrangastusta viimeisen viiden vuoden ajalta.

Moottoriajoneuvo-onnettomuudet, muut päihteet

Onnettomuudet, huumeuskuskit

Edellä mainittujen onnettomuuksien lisäksi liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnat tutkivat vuosina 2010–2014 yhteensä 45 huumeuskuskin aiheuttamaa kuolemaan johtanutta moottoriajoneuvo-onnettomuutta. Näissä 16 kuljettaja oli ottanut myös ajokykyyn vaikuttavaa lääkettä.

Kaiken kaikkiaan huumeuskuskin aiheuttamia onnettomuuksia tapahtui 59 (5 vastapuolena), mutta näissä 14:ssä kuljettaja oli myös alkoholin vaikutuksen alainen, joten nämä onnettomuudet sisältyvät vain yllä mainittuihin rattijuopumusonnettomuuksiin.

Huumeuskuskin aiheuttamasta 45 moottoriajoneuvo-onnettomuudesta 20 (44 %) oli yhteenajoja ja 9 (20 %) tapahtui taajamissa.

Kuolleet

Huumeuskuskin aiheuttamassa 45 moottoriajoneuvo-onnettomuudessa kuoli vuosina 2010–2014 yhteensä 55 henkilöä. Kuolleista 41 oli huumeuskuljettajia, 12 näiden matkustajana ja 2 kuoli vastapuolen ajoneuvossa.

Ajankohta

Huumausaineonnettomuuksista puolivuositain tarkasteltuna 27 (60 %) tapahtui huhtisyykskuussa. Viikonlopun päivien eli perjantaisunnuntain yhteenlaskettu määrä oli 16 (36 %)

onnettomuutta. Onnettomuuksista 3 (7 %) tapahtui lauantaina.

Kuljettajista

Huumeuskuljettajista 15 eli 33 % oli alle 25 vuotiaita. Ajokiellossa tai muusta syytä vailla ajo-oikeutta oli 13 (29 %) huumeuskuskiä.

Onnettomuudet, ajokykyyn vaikuttaneet lääkkeet,

Ajokykyyn vaikuttaneet lääkkeet ovat potentiaalisesti päihdyttäviä aineita, varsinkin jos niiden ottamisen yhteydessä on nautittu alkoholia tai muita huumaavia aineita.

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnat tutkivat vuosina 2010–2014 yhteensä 78 onnettomuutta, jossa kuljettaja oli aiheuttanut onnettomuuden ajaessaan ajokykyyn vaikuttaneen lääkkeen alaisena (2 vastapuolena). Vain ajokykyyn vaikuttaneen lääkkeen alaisena heistä ajoi 33. Onnettomuuksista 31:ssä kuljettaja oli myös alkoholin vaikutuksen alainen, 21:ssä huumausaineen vaikutuksen ja 7:ssä molempien näiden aineiden alainen.

Yhteenajoja näistä 78 onnettomuudesta oli 18 (31 %).

Keveyen liikenteen onnettomuudet

Tässä osiossa on tarkasteltu alkoholin vaikutuksen alaisena olleita moottoriajoneuvonkuljettajia, jotka ovat olleet osallisena jalankulkijan tai pyöräilijän kuolemaan johtaneissa tieliikenneonnettomuuksissa.

Onnettomuudet

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnat tutkivat vuosina 2010–2014 yhteensä 281 kuolemaan johtanutta keveyen liikenteen onnettomuutta. Näissä kuoli 119 polkupyöräilijää ja 162 jalankulkijaa.

Moottoriajoneuvon kuljettajat

Keveyen liikenteen onnettomuuksissa oli osallisena 237 moottoriajoneuvon kuljettajaa. Heistä 130 (55 %) oli onnettomuuksissa aiheuttajana.

Alkoholi ja muut päihteet

Rattijuoppoja aiheuttajakuljettajia oli 7 moottoriajoneuvonkuljettajaa. Näissä onnettomuuksissa kahdessa myös keveyen liikenteen osallinen oli

alkoholin vaikutuksen alainen. Yhdenkään rattijuopon aiheuttajakuljettajan veren alkoholipitoisuus ei ollut välillä 0,2–0,49 ‰.

Huumaavien aineiden alaisena ajoi 5 aiheuttajakuljettajaa. Ajokykyyn vaikuttavia aineita tavattiin kolmelta aiheuttajakuljettajalta.

Kuolleet

Rattijuoppojen (väh. 0,5 ‰) aiheuttajakuljettajien aiheuttamissa onnettomuuksissa kuoli vuosina 2010–2014 5 jalankulkijaa ja 2 polkupyöräilijää. Huumeuskuskin aiheuttamissa 5 onnettomuudessa kuoli vuosina 2010–2014 2 jalankulkijaa ja 3 polkupyöräilijää.

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien toteamia riskitekijöitä ja turvallisuuden parannusehdotuksia

Riskitekijöitä

Tyypillisimpiä liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien toteamia riskitekijöitä päihdekusien aiheuttamissa onnettomuuksissa ovat huumeiden, lääkkeiden ja alkoholin vaikutuksen lisäksi ylinopeus, turvavyön käyttämättömyys ja yleinen piittaamattomuus liikennesäännöistä.

Muita yleisiä inhimilliseen toimintaan liittyviä riskitekijöitä ovat mm. kuljettajan mielentilaan ja lääkitykseen liittyvät riskit, väsymys, ajokortittomuus, vähäinen ajokokemus ja juopunut matkaseura.

Päihdekuskin ajoneuvoon liittyviä yleisiä riskitekijöitä ovat erilaiset puutteet renkaissa. Liikenneympäristöön liittyvistä riskeistä tyypillisimpiä ovat keski- tai reuna-kaiteiden puute sekä kiinteät törmäyset (puut, pylvät jne.).

Parannusehdotuksia

Turvallisuuden parannusehdotuksissaan tutkijalautakunnat korostavat alkoholikon merkitystä rattijuopumuksen ennaltaehkäisyssä. Hyvin yleisiä ovat liikennevalvontaan liittyvät ehdotukset, joissa painotetaan ylino-

peus- ja liikennepäihitymisyvalvonnan yleistä tehostamista ja alueellisen kohdentamisen kehittämistä.

Tutkijalautakunnat pitävät tärkeänä valistamista ja tiedottamista erityisesti alkoholin, huumeiden sekä lääkkeiden vaikutuksesta ajokykyyn, mutta toisaalta ne kannattavat myös rangaistusten koventamista. Edelleen tutkijalautakunnat ovat nähneet alkoholinvaikutuksen alaisena ajamisen ajoterveysongelmana ja ehdotaneet hoitoon ohjausta sekä liikennelääkärijärjestelmän käyttöönottoa Suomessa.

Ajoneuvoihin liittyvissä turvallisuusehdotuksissa tutkijalautakunnat pitävät etusijalla ajoneuvokannan uusiutumista edistäviä toimenpiteitä. Lisäksi yleisimpiä ehdotuksia ovat kuljettajan ajosuorituksen tukemiseen (esim. ajonvakautus) liittyvät, sekä ajo-oikeuden että turvavyön käyttöä varmistaviin tekniikoihin liittyvät ehdotukset.

Liikenneympäristöön liittyvät turvallisuusehdotukset painottuvat ajokaistalta pois ajautumisen estämiseen erilaisin kaidejärjestelyin esim. ns. keskikaide sekä kiinteiden törmäyseteiden poistamiseen liikenneympäristöstä.

1 Päihdeonnettomuudet	273
1.1 Alkoholi-onnettomuudet	228
vain alkoholia	190
sisältäen alkoholin ohella myös huumeen	204
sisältäen alkoholin ohella myös ajokykyyn vaikuttavia lääkkeitä	219
1.2 Huumeonnettomuudet	59
vain huumeita	29
sisältäen huumeiden ohella alkoholin	38
sisältäen huumeiden ohella ajokykyyn vaikuttavia lääkkeitä	45
2 Onnettomuudet, joissa mukana ajokykyyn vaikuttavia lääkeaineita	78
vain ajokykyyn vaikuttaneita lääkkeitä	33
sisältäen myös alkoholin	64
sisältäen myös huumeen	54

Taulukko 1. Onnettomuusjakauma

Määritelmiä:

Vastapuoli: osallinen, jonka kanssa alkoholin vaikutuksen alainen kuljettaja on törmännyt
 Rattijuoppo: kuljettajan veren alkoholipitoisuus on ylittänyt rattijuopumuksen rajan eli 0,5 promillea, mukana voi olla muita huumaavia aineita
 Huumeus: kuljettajan verestä löytyi huumeainetta tai niiden aineenvaihduntatuotteita

Lisätietoja

Vakuutuskeskus, Liikennevakuutuskeskus www.lvk.fi
 Vakuutusyhtiöiden liikenneturvallisuustoimikunta (VALT)
 Itämerenkatu 11-13, 00180 HELSINKI

Liikenneonnettomuuksien tutkinnan johtaja
 Kalle Parkkari
kalle.parkkari@vakuutuskeskus.fi
 puh.040-4504 627

Liikenneturvallisuustudutkija Arja Holopainen
arja.holopainen@vakuutuskeskus.fi,
 puh. 040-4504 531

Viestintä, puh. 040 450 4700

*Liikennevakuutuskeskus huolehtii lakisääteisesti tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta (laki tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta 24/2001). Onnettomuustutkinnan toimintasuunnitelman mukaan tutkitaan sekä kaikki kuolemaan johtaneet onnettomuudet että valikoidut otokset seurauksiltaan lievemmistä onnettomuuksista. Kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien osalta aineistoa voidaan pitää kattavana ja lievempien onnettomuuksien osalta suuntaa-antavana. Onnettomuuksia tutkii 20 eri puolilla Suomea toimivaa tutkijalautakuntaa. Tutkintaa ohjaa Liikenne- ja viestintäministeriön asettama Liikenneonnettomuuksien tutkinnan neuvottelukunta.